МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за Освітньо – професійною програмою
«Міжнародний банківський бізнес»
на тему:

«ФОРМУВАННЯ МАКРОПРУДЕНЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ»

Виконав: студент 6 курсу, групи 1

Факультету фінансів та банківської справи

Камбур М.В.

Керівник: Завідуюча кафедрою, д.е.н., професор

Жердецька Л.В.

ОДЕСА - 2022 року

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. . Економічна глобалізація створила можливості та ризики, але в цьому новому глобальному середовищі Міжнародний валютний фонд вважає, що стабільність банківської та фінансової системи має викликати занепокоєння в усьому світі. Банківські проблеми, з якими зіткнулися члени МВФ в останні роки, вплинули не лише на окремі країни: світова економіка та міжнародна фінансова система також постраждали від фінансових криз, що призвели до витрат.

З метою ефективного запобігання, пом'якшення та захисту від системних ризиків і підвищення стійкості фінансової системи до потенційних потрясінь останніми роками була активно створена ефективна система макропруденційної політики (МРР). Цей процес головним чином пов'язаний з величезними економічними та соціальними втратами кризових подій та визнанням недоліків у сучасній правовій базі, яких виявилося недостатньо для запобігання таким подіям.

Незважаючи на швидке зростання популярності теми та збільшення кількості наукових публікацій, присвячених прямо чи опосередковано МФП, громадськість залишається нечітко обізнаною про тему та пов'язані з нею поняття, такі як фінансова стабільність та системний ризик. Частково це пов'язано з тим, що це надзвичайно складні поняття, які, незважаючи на значний прогрес останніх років, досі не мають єдиного визначення. Цей огляд ґрунтується на узагальненні знань, отриманих під час теоретичної та практичної наукової роботи щодо МФУ та фінансової стабільності, з головною метою підвищення обізнаності про важливість БФП та підтримки системної фінансової стабільності. Він зосереджений на основних етапах макропруденційного циклу, взаємозв'язку між MRP та іншими типами економічної політики, а також на витратах і вигодах макропруденційного регулювання. Таким чином, дослідження макропруденційної політики, її інструментів та практик реалізації набувають найбільшої актуальності та потребують поглибленого дослідження.

На сьогодні велика кількість наукових робіт зосереджена на створенні ефективного дизайну та застосуванні інструментів макропруденційної політики, а також на взаємозв'язках між макропруденційною та іншими політиками у сфері регулювання фінансового ринку. Вчені з Міжнародного валютного фонду та експерти центральних банків усього світу зробили значний внесок у дослідження макропруденційного аналізу. Серед вітчизняних вчених, які працюють над концепцією та аналізом макропруденційної політики, заслуговують на увагу праці В. Козюка, Р. Корнилюка, С. Кудіна, М. Макаренка, В. Міщенка, О. Полікарпової, Л. Прімосткіт, А. Крилова, Р. Лисенко, С. Міщенко, С. Мойсеєв,С. Науменкова, К. Цицик, І. Шумило та ін.

Мета і завдання дослідження полягає в обґрунтуванні науково-методичних підходів до формування макропруденційної політики Національним банком України.

Для досягнення поставленої мети дослідження є необхідним виконання наступних завдань:

- визначити сутність макропруденційної політики та її складові;
- дослідити науково-методичні засади макропруденційної політики;
- провести макропруденційний аналіз банківської системи України;
- провести аналіз макропруденційної політики України в умовах пандемічних обмежень;
- провести інструментарію національного банку України в умовах военного стану;
- сформувати напрямів розвитку інструментарію макропруденційної політики.

Об’єктом дослідження є оцінка макропруденційної політики для забезчення фінансової стабільності.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади використання макропруденційної політики для забезпечення фінансової стабільності .

Методологія дослідження. У процесі написання роботи використовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні методи пізнання: аналізу та синтезу - для визначення сутності макропруденційної політики; графічний метод та метод побудови аналітичних таблиць – для наочного зображення результатів макропруденційного аналізу банківської системи.

Інформаційною базою дослідження є монографії та наукові праці українських та зарубіжних учених-економістів, нормативно-правові акти, що становлять законодавство України, у тому числі закони України, інструкції та постанови Національного банку України, документи Базельського комітету та Міжнародного валютного фонду тощо. Ці статистичні та аналітичні дані використовуються Національним банком України, а також дані Світового банку та Міжнародного валютного фонду.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра є самостійно виконаним дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору. Робота складається зі Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг становить 105 сторінки. Робота містить 7 таблиць та 9 рисунків; 4 додатки на 10 сторінках. Список використаних джерел включає 64 найменувань на 6 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ МАКРОПРУДЕНЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ»** виокремлено теоретичні засади банківського регулювання та нагляду. У своїй Вашингтонській «Декларації саміту про фінансові ринки та світову економіку» 15 листопада 2008 року «Велика двадцятка» G20 ініціювала капітальний ремонт «реформ, які [посилили] фінансові ринки та регуляторні режими, щоб уникнути майбутніх криз» та підкреслили важливість макропруденційних політики щодо цього.

Прелставлено походження терміну «макропруденційний» - по неопублікованим документам, підготовленим в кінці 1970-х років Банком Міжнародних Розрахунків і Банком Англії. У цей період цей термін в цілому позначав системну спрямованість регулювання і нагляду, пов'язану з макроекономікою. Публічні посилання на макропруденційних політику з'явилися тільки в 1980-х роках. У 1986 р БМР обговорював її як політику, спрямовану на підтримку безпеку і надійність фінансової системи в цілому, а також механізму платежів.

Визначено науково-методичні засади макропруденційного аналізу. Міжнародна фінансова криза, в силу своїх надзвичайно серйозних наслідків, висвітлила нагальну потребу макропруденційних політики, яка покликана підтримувати всю фінансову систему і знижувати існуючі ризики. Огляд літератури свідчить про тенденцію проціклічності фінансової системи.

У сприянні фінансовій стабільності Національний банк керується рекомендаціями BCBS, ESRB та нормами CRR/CRD. Координація макропруденційної політики в межах повноважень Національного банку відбувається в рамках Комітету з фінансової стабільності (далі - КФС). Це комітет стратегічного рівня для вироблення політики, який очолює Голова Національного банку.

Проаналізовано набір показників, які виявили МВФ за допомогою спостережень за фінансовим сектором.

У другому розділі **«ОЦІНЮВАННЯ МАКРОПРУДЕНЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ»** визначено макропруденційний аналіз банківської системи України. За результатами оцінки джерел системного ризику банківського сектору економіки України можна зробити такі узагальнення. По-перше, надмірна кредитної експансії в цілому на сьогоднішній день не є джерелом системного ризику, за виключенням сегменту споживчого кредитування, за яким Національний банк України запроваджує підвищені ваги ризику в якості інструменту макропруденційної політики. По-друге, дисбаланси ліквідності також не є суттєвою загрозою для фінансової стабільності, особливо ураховуючи запро- вадження в практику регулювання показника NSFR. По-третє, концентрація експозицій та спотворені стимули є потенційним джерелом системного ризику; це потребує додаткової уваги до питань координації макропруденційної, мікропруденційної політик та політики у сфері регулювання конкуренції.

Розглянуто макропруденційну політику в умовах пандемічних обмежень. Потужна політична реакція на пандемію була необхідною і, як

видається, була успішною у протидії потенціалу різкого посилення фінансових умов через пандемію. Однак м'які фінансові умови можуть посилити накопичення вразливостей, які можуть матеріалізуватися в середньостроковій перспективі. Власне, саме це спостерігається в багатьох моделях з ендогенним ризиком. Щоб країни були готові до майбутніх потрясінь, політики повинні готуватися заздалегідь і вибудовувати захист у тих сферах, де накопичилася вразливість, потенційно включаючи ринки житла, а також зв'язок між суверенними банками. Дедалі частіше ми також повинні враховувати надання кредитів небанківськими установами при формуванні загальної макропруденційної стратегії.

Представлено використання інструментарію макропруденційної політики в умовах воєнного стану. Через війну та викликану нею економічну кризу банки зазнали значних збитків, в основному через реалізацію кредитного ризику. Ці збитки будуть поглинені капіталом, запаси якого до кризи значно перевищували необхідний мінімум. Проте погіршення якості кредитного портфеля та зниження попиту на банківські продукти призведе до зниження прибутковості банківського бізнесу.

У третьому розділі **«ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ ІНСТРУМЕТАРІЮ МАКРОПРУДЕНЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ»** У розділі проведено оцінку наявності впливу окремих макроекономічних показників(динаміки ВВП та інфляції) на фінансову стабільність банківської системи за період 2012-2022. Для цього проаналізовано наявність їхнього впливу на показник непрацюючих кредитів.

За результатами аналізу виявлено, що концентрація експозицій та спотворені стимули є потенційним джерелом системного ризику; це потребує додаткової уваги до питань координації макропруденційної, мікропруденційної політик та політики у сфері регулювання конкуренції. Таким чином, з даного рівняння випливає, що чинником, який найбільше з усіх впливають на частку непрацюючих кредитів це Х3 а саме ННІ (Херфіндаль-Хіршман).

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі на здобуття освітнього ступеня магістра наведено теоретичне узагальнення і вирішення завдань, які полягають у визначенні теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо макропруденційної політки.

За результатами виконаної кваліфікаційної роботи зроблено такі висновки:

1. Визначити сутність поняття «макропруденційна політика», проаналізувати окремі категорії інструментів макропруденційної політики та їх вплив на формування банківської діяльності.
2. Аналіз набору показників, визначених МВФ через спостереження за фінансовим сектором. Показники поточного стану фінансової системи в першому проекті визначаються зведеним показником стійкості окремих

фінансових установ. Однією з широко використовуваних баз для аналізу стабільності окремих фінансових установ є так званий CAMELS, який включає аналіз шести груп показників, що відображають стан стабільності фінансових установ.

3. Уточнити науково-методологічні засади макропруденційної політики. Міжнародна фінансова криза з її надзвичайно серйозними наслідками підкреслила нагальну потребу в макропруденційній політиці, спрямованій на підтримку всієї фінансової системи та зниження існуючих ризиків. Огляд літератури показує, що фінансова система має проциклічний тренд.

4. За результатами оцінки джерел системного ризику в банківському секторі економіки України можна зробити наступні узагальнення. По-перше, загалом надмірна кредитна експансія наразі не є джерелом системного ризику, за винятком сектору споживчого кредитування, для якого Національний банк України запровадив вищі коефіцієнти ризику як інструмент макропруденційної політики. По-друге, дисбаланси ліквідності також не становлять суттєвої загрози для фінансової стабільності, особливо з огляду на запровадження показників NSFR у практику регулювання. По-третє, концентрація ризику та спотворені стимули є потенційними джерелами системного ризику, що вимагає додаткової уваги до координації макропруденційної, мікропруденційної політики та політики регулювання конкуренції.

5. Розглянуто макропруденційну політику в умовах пандемічних обмежень. Потужна політична реакція на пандемію була необхідною і, як видається, була успішною у протидії потенціалу різкого посилення фінансових умов через пандемію. Однак м'які фінансові умови можуть посилити накопичення вразливостей, які можуть матеріалізуватися в середньостроковій перспективі. Власне, саме це спостерігається в багатьох моделях з ендогенним ризиком. Щоб країни були готові до майбутніх потрясінь, політики повинні готуватися заздалегідь і вибудовувати захист у тих сферах, де накопичилася вразливість, потенційно включаючи ринки житла, а також зв'язок між суверенними банками. Дедалі частіше ми також повинні враховувати надання кредитів небанківськими установами при формуванні загальної макропруденційної стратегії.

6. Представлено використання інструментарію макропруденційної політики в умовах воєнного стану. Через війну та викликану нею економічну кризу банки зазнали значних збитків, в основному через реалізацію кредитного ризику. Ці збитки будуть поглинені капіталом, запаси якого до кризи значно перевищували необхідний мінімум. Проте погіршення якості кредитного портфеля та зниження попиту на банківські продукти призведе до зниження прибутковості банківського бізнесу. Під час кризи банки не зможуть отримати достатній прибуток для відновлення капіталу. У результаті фінустанови поступово втрачатимуть капітал, деякі з яких можуть мати негативний капітал наприкінці кризи, і НБУ дасть банкам достатньо часу для відновлення капіталу, на що може знадобитися кілька років. Банки, які сумлінно виконують свої встановлені плани, залишаться слабко регульованими. НБУ регулярно аналізуватиме його виконання.

7. У розділі проведено оцінку наявності впливу окремих макроекономічних показників(динаміки ВВП та інфляції) на фінансову

стабільність банківської системи за період 2012-2022. Для цього проаналізовано наявність їхнього впливу на показник непрацюючих кредитів.

8. За результатами аналізу виявлено, що концентрація експозицій та спотворені стимули є потенційним джерелом системного ризику; це потребує додаткової уваги до питань координації макропруденційної, мікропруденційної політик та політики у сфері регулювання конкуренції. Таким чином, з даного рівняння випливає, що чинником, який найбільше з усіх впливають на частку непрацюючих кредитів це Х3 а саме HHI (Херфіндаль-Хіршман).